

Սէշով քաղքին հայոց ազգին, զեկեղեցիներն փակեցին.

զգրուներն ամէնն մահրեցին, որ չի հանեն սուրբ անօթնին:

Ի լուսանալ միուս օրին, եկա պարոնն ի վիստեռին, առմաշ խրկեց հայոց ազգին, բանալ ետուր զեկեղեցին:

Չինչ անաթ կայր իւրեանց միջի, խաչեր բակիք եւ շուրջառնին, ոսկէջըրած եւ մեծայգին բաժակամաններն եւ բուրվառնին:

Արծաթապատ աւետարան, շարակնոցեր եւ սաղմոսարան, այսմաուրը եւ տարեգիրք, դանձաւոր եւ մաշոց եւ այլ գրեան:

Չինչ անօթ կայր եկեղեցին, դամենեանեան Ժողովեցին.

զատուծոյ տունն կողպտեցին, տարան դրոնն ի վիստեռին:

Վարդապետին և արեղային, շատ չարքանք նոցա տուին.

աղէկ մարդիք ի մէջ մտին, հաղար ճորով ազատեցին:

Չար Տրբաման արար կրկին, բերել ետուր զժողովրդ բերդին.

սէշով քաղքին զեկեղեցին. մեծ մեծ թփով աւերեցին:

Վարն մեղաց մեր անբնին, փորձանք եկաւ հայոց ազգին.

աշխարհականք և իրեցանին, ամենեքեան փախուստ առին:

Շատ որ փախան մորին մրտան. ոմանք բազներն 3 պաշուեցան,

մերկ եւ բոկիկ ի շուրջ եկան, եւ լալազին մորարկան:

Հարք ի որդոց բաժանեցան, որ այս չարիս հանդիպեցան.

բուն սիրելիքն քակտեցան. վայ եւ եղուկ միարերան:

Ի լուսանալ չորեքշաբթին, պարոնն եկաւ ի վիստեռին,

եւ զինչ օլախ կայր սէշովին, Ժողովեցան ի միասին:

Սալ չար Տրբաման արար կրկին, զինչ որ գրեանք կայր վիստեռին,

զարծաթապատ աւետարանին, զանգին գրեանք հայոց ազգին,

Հանին ի դուռն ի վիստեռին, եւ փայտի պէս կրտոցեցին.

այն անօրէն պեղծ օլանին, զամեն գրեանքն այրեցին:

Շտեփան պարոնն ի վիստեռն էր. ի բարձր տեղիք նրառել էր.

զհայոց աւերներն բամբասէր. վերուստ հայեր եւ ծիծաղէր:

Սէշով քաղքի զեկեղեցին, եւ ըզվաներն հայոց ազգին,

զորն այրեցին և աւերեցին, մինչեւ ի հիմն հասուցին:

Չամեն զանկան եւ պատկերներն, տարան իւրեանց եկեղեցին.

առին, արժան չէ այս հային. դորա վայել են մեր ազգին:

Յետո Տրբաման եհան կրկին. սասց բերեք զհայ իրեցանին,

զվոյթ, տանուաւորն եւ պրուկարնին, զկանայք և աղկուներն ի միասին:

Բազում առմաշեր սրփուեցան, քաղքին տըներն եւ մորեստան,

զհայոց ազգն զորս որ գրտան, թէ քահանա թէ աշխարհական:

Չոմանք փոսէն ի դուրս հանին. շատք ի մորին գրտան բերին.

կանայք բարուք եւ աղկուներն. նորահարանք և իրեցակին:

Չոմանց ըզձեռն կապեցին, եւ շատք մազէն ի բարչ բերին.

բերին ի դուռն վիստեռին, անտանեյի չարչարեցին:

Սալ վոյվոտան պեղծ բշտեփան. որ ինքն եղեւ դիւաց գարան.

ասաց, հայեր դուք միարան, ականջ դրեք ամենեքեան:

Սալ ինչ հաւատ է որ կու պաշ- ամեն ազգ դուք ի դուրս էք. լաքք.

եկէք ամէնքդ օլախ եղէք, ի մեր հաւատ մրկրտոցէք:

Սենչ հայերն միարան. լրտէ պարոնն մեր բշտեփան.

քրիստոնեայ եմք ամենեքեան, եւ մրկրտած ի յաւազան:

Պեղծ վոյվոտան օլախ ազգի, պատասխանեաց հայոց դասի:

Եկէք միտք հաւատ հոռմի, շատ մեծութիւն տամ եւ ձեզի:

Ի սեւոյվայ ջրեղերին, չաթանէ տունն 7 սաշմանեցին.

եւ ի վերայ շատ ծեղ 8 լըցին, փոքրիկ դրոնակ իւրն թողին:

Կրկին ասաց հայոց ազգին. թէ չմրտոցէք 9 հաւատ հոռմին,

լընու՛մ ըզձեղ այս տան միջին, և ի հուրն այրեմ զամենեան:

Քահանայք եւ աշխարհական, կանայք և աղկուներ ամենեքեան,

բոլոր սրտով յաւժարեցան. թէ հուրն այրինք մեք միարան 10:

Սալ անիծած և ամբարտաւան, օլախ ազգի չար վոյվոտան,

ետես հայոց ազգն լըման, որ այրմանէ ոչ վախեցան:

Չար Տրբաման եհան կրկին, զհայոց ազգն Ժողովեցին.

ըզվոյթ պրուկար 11 զերեցանին. զկանայք և աղկուներն ի միասին:

Պեղծ անիծած չար օլանին, զնորս ճորով մրկաւոցին,

հոռմի հաւատ դաւանցուցին, եւ յակամա մրկրտեցին:

Պարոնն ասաց ես իշխան եմ. եւ չարայար ըզձեղ տանջեմ.

ձեռն վիտ կրտոն՝ զպաշխտ հանեմ, դարձեալ կրկին ըզձեղ կընքեմ:

1 Սալ տողով կը սկսի Պատկանեանին Տրբամարակութիւնը:

2 Պատկ. ս-ի քրէտ:

3 Պատկ. որ քոռտ տընտք Բուր Էտ. Եկեք է մի հասար տրէտ:

4 Պատկ. Առցին:

5 Պատկ. Բեք քրէտուտայ Էտ մեքան:

6 Պատկ. պարտախանէն Հայոց ազգի:

7 Պատկ. լսիտեքոռն (?): Չախանէ քոռն Դրանսիլուանիայի Հայոց լեզուով կը նշանակէ՝ փայտէ, տախտակէ շինած կամ ծածկուած տուն: Գերմ. Schindel.

8 Յարդ:

9 Պատկ. Ին ու Լոթէ:

10 Պատկ. է հուրն այրելի Բեքան:

11 Պուկար, վայաքերէն bercariu (անտառապաշ, դարտաց պահապան՝ ծառայ) բառն է: Հիմալ Դրանսիլուանիայի Հայերը պուր բառը կը գործածեն ստիկան, քաղաքի ծառայ (գերմ. Stadtsknecht) նշանակութեամբ: Պատկանեան այս բառին Վախագահ քաղաքային ատենի նշանակութիւնը կու տայ:

Չոմանց մորուներն կրտոցին, զոմանց մազերն մրկրտեցին.

անտանեյի չարչարեցին, յետո կրկին մրկրտեցին:

Չարեղաներն եւ զերեցանին, ըզկուլակներն 1 անիւրեցին,

հոռմի հաւատ մրկրտեցին. աշխարհակի կերպ ակցուցին 2:

Չեպիսկոպոսն բրունեցին, զմազն եւ զմորուքն անիւրեցին,

եւ հաւատոց զինքն հանին, եւ մեծ փողպատ զինքն հազուցին 3:

Չկանայքն լալով տանէն հանին, բրնու թեամբ ատեան կաշուցին.

դամենեան մրկրտեցին, հոռմի հոտ դաւանցուցին:

Չգրլիւրնու հազուսան առին, եւ զանձներուն շապիք հանին 4,

եւ օլախի կերպ հազուցին, և ի գրլիւրնուն տուլպանդ գրբին:

Չտանն տուլպանքն 5 քակտեցին, զհանգրտատեղըն աւերեցին.

օլախի պէս սաշմանեցին, զտունն եւ զհանգրտ հայոց ազգին 6:

Սալ իրեցանք շուրջ եկին, եւ զհայերուն տունն արհնեցին,

ըզամաններն եւ զգօթընին 7, արհնած ջրով լուսանալ տրվին:

Ով է տեսել այսպէս խեղճ բան, որ այս երկիրը գործեցան.

վայ եւ եղուկ միարերան, որ այս չարիս հանդիպեցան:

Յատու՛մ եկաւ հայոց ազգին, այս օլախայ երկրի միջին.

զեկեղեցիքն աւերեցին, եւ դուրը գրեանքն այրեցին:

Սալ պէս չարք պեղծն վաղէս, յուլիանոս հողեփեռնէս,

մարկիանէ եւ Տրովդէս, եւ փարաւոն և աղէքսանդրէս:

Իրազում չարիք որ գործեցաք, եւ աւրինաց ի դուրս ելաք,

եւ աղօթից մեք ձանձրացաք, զղործութիւն տան ուրացաք:

Չատուած սրտէ ոչ սիրեցաք, ըզհայր եւ զմայր ոչ պատուեցաք,

ընկերատեաց մեք խիտ եղաք, եւ զհիւրն ի տուն ոչ ընկալաք:

Ոխայպահ եւ խրոով կացաք, անհաշտութեամբ զոր անցուցաք.

բամբասանաց տեղի տուաք, որ այս չարիս հանդիպեցաք:

Լալով ասեմ թէ տէր մեղայ. դու արարիչ մեզ ողորմեայ,

ի այլազգեաց զմեզ ազատեայ, ի այս ցաւէս դու կազդուրեայ 8:

(Միտացածք քու անգամ):
Հ. Գ. ԳՈՎՐԴԻՆՅԱՆ

1 Ոստիկան, զինուոր:
2 Բռնութիւն, ստիպում:

3 Ստորերկրայտեղ գինետուն, այր:

1 Պատկ. զքիւրներն՝ քով հարցակա- նով (? այսպէս): Մեր ձեռագրին մէջ կո- լով է:
2 Պատկ. սփուշն:
3 Պատկ. քիւր սփուշն:
4 Պատկ. Է- զանիւրուն զընդանին:
5 Պատկ. քոռուտն՝ հարցակաւով:
6 Տալա՝ Դրանսիլուանիայի Հայոց լեզու- աւր խշտիկ, անկողին կը նշանակէ:
7 Հոսմութիւն կայ, հաւանական է, որ թերեւս ըստ Պատկանեանի ըլլայ քոռն Է- հախար հայոց ազգին:
8 Սալինքն զգաթընին: Պատկանեա- նին մէջ, դրանսիլուանի Է- դրանսիլուանի:
9 Պատկ. չար քոռուտն: